

Everyone can be super! And when everyone's super... no one will be.

Syndrome, *The Incredibles*, 2004

Хиперинфлација (супер)херојства на филму

У време када је „Пиксар“ објавио свој, сада већ култни анимирани филм „Породица Невероватни“, нова генерација суперхеројског филма била је тек у повоју, и нико није могао слутити да ће неких десет година касније овај жанр до те мере загосподарити главним током холивудске кинематографије, да ће безмало почети да дави и истискује са сцене све остале. И док овај изванредни (sic!) филм истовремено представља врхунац жанра, и својеврсни етички трактат на тему суперхеројства у контексту плиме осредњости (чије је ширење у глобалном друштву директно пропорционално расту популарности суперхеројског филма), узгредна опаска о хиперинфлацији суперхеројства, која представља (веома медиокритетски) паклени план главног негативца, као да представља судбину херојског наратива на филму у условима у којим више нигде не може да се нађе јунак који не располаже са надљудским способностима. Ова искривљена очекивања не само да су стерилисала саме суперхероје, који су на биоскопским платнима постали неуништиви до ранга незанимљивости (што је некада био проблем само са Суперменом, а данас је проблем скоро са свима), него су истовремено наметнула „нереална очекивања“ (зар опет, Холивуде?!), за све остале херојске наративе. Леп пример ове тенденције је серијал „Умри мушки“, чији протагониста Џон Меклејн у прва два филма представља обичног човека скромних физичких могућности, али челичне воље, који на наше очи крвари, стење и посустаје, да би у последња два филма обарао хеликоптере аутомобилима и трпео ударце који би очигледно на месту

Искорак српског филма у суперхеројски жанр - хватање прикључка, или повратак кући?

Пише: Никола Танасић

четвртак, 27 септембар 2018 13:31

убили свакога ко није несаломив по свим правилима стриповске физике.

Чак и када се стеге жанра оставе по страни, плица суперхеројског филма отвара неугодна питања у природи херојског чина као таквог. Иако у јавности не постоји јасан консензус о томе шта представља херојски чин, па се херојством веома често назива сасвим рутинско обављање дужности утренираних професионалаца који се баве високоризичним пословима (полицајци, војници, ватрогасци), ова тема заправо представља веома озбиљну етичку заврзламу и филозофски проблем. „Суперерогација“, односно „превазилажење оквира дужности“, представља етичку аномалију, будући да су чинови јунаштва по правилу морални поступци који заслужују највише похвале, али који се истовремено не могу прописати као морална дужност, јер не представљају нешто што се „с правом може очекивати од обичног човека“. Ако погледамо славне примере херојства из српске историје, видећемо да се од појединца може захтевати да служи војску, али не и да се жртвује на начин на који су то учинили Стеван Синђелић или Милан Тепић, од њега се може очекивати да се сукоби са непријатељем, али не и да тој борби свесно жртвује живот и част попут Милоша Обилића, баш као што се борба за слободу може поставити као морални задатак, али не по цену жртве коју су поднели Гаврило Принцип, Лепа Радић или Споменко Гостић.

Лако је видети да савремени појам филмског суперхеројства најчешће не досеже до овог узвишеног херојског идеала. Још се код Хомера подразумевало да Ахилова 'аретџ почива у његовој спремности да прихвати нешто што се није могло очекивати од других јунака под Тројом – да прихвате да им њихово јунаштво буде једина награда, и да са њом рано оду у смрт, обезбедивши бесмртност за своје дело. Код просечног савременог суперхероја (част изузецима попут Бетмена, маторог Логана или Хенкока) његове надљудске способности толико превазилазе уобичајена физичка ограничења људског рода, да натчовечански напори и нељудска искушења за њих представљају рутину, па самим тим и лако остварив морални задатак. Уместо хероја, они постају само „професионалци који обављају свој посао“. Суперхеројство се тако испоставља као чин нижи од херојства, као „хипохеројство“, а натчовечност, поготово у случајевима непажљивог приповедања, као нечовечност, будући да главни јунак губи неопходне оквири људскости које његове изборе чине моралним. Овај проблем је традиционално мучио ауторе стрипова и филмова о Супермену (који су га стога веома вешто и креативно избегавали), док је у легендарном стрипу „Надзирачи“ Алана Мура отеран у своју фашистичко-псеудоничеанску крајност, а у савременом суперхеројском филму искрсава далеко чешће него што би требало, што у великој мери девалвира жанр.

Српски суперхеројски филм – хватање прикључка, или повратак кући

Питање суперерогације је, како смо већ видели, аутентичан проблем у српској историјској баштини и уметничкој традицији. Друштво које располаже комплексним координатним системом „чојства и јунаштва“, а у коме „Мали Радојица“, „Марко Краљевић и Муса Кесеџија“, али и „Орлови рано лете“ представљају лектуру за основну школу, јесте друштво са прилично високим очекивањима од својих сународника, и неки од најтрагичнијих догађаја наше модерне историје то потврђују. Баш као што је у српској јавности данас присутна глобална појава девалвације херојства до обичног вршења дужности, исто тако имамо снажну традицију религијског уздизања суперерогације до нивоа националне моралне обавезе, што је на историјском плану произвело крупне националне проблеме и куршлусе, али је истовремено представљало изванредну смерницу за уметничко стваралаштво, коју је, у најмању руку, партизански филм веома успешно експлоатисао.

Искорак српског филма у суперхеројски жанр - хватање прикључка, или повратак кући?

Пише: Никола Танасић

четвртак, 27 септембар 2018 13:31

FILM PETRA PAŠIĆA

O BUBICAMA i HEROJIMA

SLOBODAN NINKOVIĆ BOJAN DIMITRIJEVIĆ ZORAN CVIJANOVIĆ ILIJA PAŠIĆ DUNJA ČOŠIĆ NATAŠA VOJNOVIĆ ANKA MILJENKOVIĆ BRANKA PETRIĆ NADA MACANKOVIĆ UROŠ ĐURIĆ NEMANJA JANIČIĆ
REŽIJA PETAR PAŠIĆ SCENARIO DIMITRIJE VOJNOV NIKOLA PEJAKOVIĆ PETAR PAŠIĆ PRODUCENTI UGLJEŠA JOKIĆ TIJANA DIMIĆ PAŠIĆ CO PRODUCENTI VUK TATALOVIĆ SINIŠA SUJMIĆ IZVRŠNI PRODUCENT PETAR JEVTIĆ
DIREKTOR FOTOGRAFIJE VLADAN JANKOVIĆ MONTAŽA MARIJAN RUBEŠA SCENOGRAF NENAD PARANOŠIĆ KOSTIMOGRAF TAJANA STRUGAR SUPERVIZOR POST PRODUKCIJE VUK TATALOVIĆ

FRIED

Ministarstvo
kulture
Republike Srbije

Искорак српског филма у суперхеројски жанр - хватање прикључка, или повратак кући?

Пише: Никола Танасић

четвртак, 27 септембар 2018 13:31

Искорак српског филма у суперхеројски жанр - хватање прикључка, или повратак кући?

Пише: Никола Танасић

четвртак, 27 септембар 2018 13:31

Пише: Никола Танасић
четвртак, 27 септембар 2018 13:31

